प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, एगृ. इको एण्ड मार्केटिङ्ग, एगृ. एक्सटेन्सन, हर्टिकल्चर, प्लान्ट प्रोटेक्सन,एग्रोनोमी, स्वायल साइन्स समूह,सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रुपरेखाः यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार दुई चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरणः लिखित परीक्षा — पूर्णाङ्कः २००

द्वितीय चरणः अन्तर्वार्ता — पूर्णाङ्कः ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरणः लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या अङ्कभार	समय
प्रथम	सेवासँग सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based-knowledge)	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	Section A: २० प्रश्नx२ अङ्क=४० अङ्क Section B: २० प्रश्नx२ अङ्क=४० अङ्क Section C: १० प्रश्नx२ अङ्क=२० अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय		१००	४०	विषयगत (Subjective)	Section A: २ प्रश्नx १० अङ्क=२०अङ्क ४ प्रश्नx ५ अङ्क=२० अङ्क Section B: २ प्रश्नx १० अङ्क=२०अङ्क ४ प्रश्नx ५ अङ्क=२० अङ्क Section C: ४ प्रश्नx ५ अङ्क=२० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

द्वितीय चरणः अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

१. यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ।

२. लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ, सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक भाषा हुनेछ। तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ।

३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ।

४. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ।

५. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।

६. वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा OMR उत्तरपुस्तिका प्रयोग भएकोमा निर्देशित स्थानमा निर्देशन बमोजिम Bubble लगाउने र OMR बाहेकको उत्तरपुस्तिका प्रयोग भएकोमा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी Capital letters: A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ। Small letters: a, b, c, d मा लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए त्यस्तो उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ।

७. बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन।

८. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ।

९. विषयगत प्रश्न हुने पत्रमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ।

१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव परीक्षा योजनामा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ।

११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा तीन महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।

१२. **प्रथम चरण (First Phase) अन्तर्गत प्रथम पत्रको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराउन सकिने छ।***

१३. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइने छ।

पाठ्यक्रम लागू मितिः २०८२/४/१ (*आयोगको मिति २०८२/८/२८ को निर्णय बमोजिम परिवर्द्धित)

प्रदेश लोक सेवा आयोग
कोशी प्रदेश, विराटनगर
प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, एगृ. इको एण्ड मार्केटिङ्ग, एगृ. एक्सटेन्सन, हर्टिकल्चर, प्लान्ट प्रोटेक्सन,एग्रोनोमी, स्वायल साइन्स समूह,सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम र द्वितीय पत्र
सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based knowledge)
खण्ड (Section) (A)- ४० अङ्क

१. कृषि सम्बन्धी

१.१. प्रादेशिक कृषि विकास सम्बन्धी नीति,रणनीति तथा कानुनहरू
१.२. राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१ तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्धन नीति, २०६३
१.३. चालू प्रादेशिक आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्रको प्राथमिकता, लक्ष्य, उद्देश्य, कार्यक्रम एवं कार्यान्वयन रणनीति
१.४. कृषि विकास रणनीति (२०१५-२०३५) र यसका विशेषताहरू
१.५. वर्तमान संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा कृषि सेवाको संरचना
१.६. राष्ट्रिय कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
१.७. कृषि विकास कायक्रम तजुमाको आधार र एकीकृत प्रसार सेवा कार्यक्रम
१.८. कषि विकास कार्यक्रममा ऋण, उत्पादन सामग्री, कृषि अजार तथा उपकरण, बजार तथा मूल्य व्यवस्था
१.९. प्रमुख कृषि जन्य वस्तुहरूका उत्पादन लागत तथा मूल्य निर्धारण
१.१०. कृषि विकासमा सरकार, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा महिला एवं युवाको भूमिका
१.११. नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषि क्षेत्रका महत्व र कृषि क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू
१.१२. नेपालका प्रमुख वालीहरू तथा उत्पादन अवस्था (कोशी प्रदेश विशेष
१.१३. कृषि वस्तुहरूको उत्पादनापरान्त (Post-harvest) प्रविधि र क्षति कम गर्ने उपायहरू
१.१४. कृषि विकासमा कृषि प्रसार, कृषि अनुसन्धान र कृषि शिक्षाको महत्व
१.१५. प्राङ्गारिक कृषि, प्रमाणीकरण प्रक्रिया, बजारीकरण र अन्तर्राष्ट्रिय बजारको लागि प्रमाणीकरण व्यवस्था आदि बारे सामान्य परिचय
१.१६. खाद्य पदार्थ र खाद्य सुरक्षा (Food Safety) मापदण्ड (Codex Alimentarius, ISO 22000:2005)
१.१७. कृषि विकासका कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कृषि तथ्याङ्कको महत्व
१.१८. कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सुपरिवेक्षण, अनुगमन एवं मूल्यांकनको भूमिका
१.१९. कृषि विकासका लागि सञ्चार कार्यक्रमको आवश्यकता एवं विकसित नयाँ प्रविधिहरु
१.२०. कृषि विकासका लागि तालिम कार्यक्रमको भूमिका
१.२१. कृषि क्षेत्रमा जोखिम व्यवस्थापन तथा बाली बीमा सम्बन्धी व्यवस्था
१.२२. कृषि विकासमा ग्रामीण पूर्वाधार (सिंचाइ, कृषि सडक, कोल्डस्टोर, बजार आदि) को महत्व
१.२३. कृषि आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरणवारे सामान्य जानकारी
१.२४. जलवायु परिवर्तन र यसले नेपालको कृषि क्षेत्रमा पुऱ्याएका असर/प्रभावहरु र न्यूनीकरणका उपायहरु
१.२५. दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरु
१.२६. कृषि क्षेत्र एवं कृषि विकास कार्यक्रममा प्रदेश र स्थानीय तहहरुको भूमिका
१.२७. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदको काम कर्तव्य र अधिकार
१.२८. प्लान्ट क्वारेन्टीन तथा विषादि व्यवस्थापन केन्द्रको काम कर्तव्य र अधिकार
१.२९. बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको काम कर्तव्य र अधिकार
१.३०. जैविक विविधताको परिचय, महत्व र जैविक विविधता संरक्षणका उपायहरु
१.३१. कृषि यान्त्रिकीकरणको महत्व र सम्भावना

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, एगृ. इको एण्ड मार्केटिङ्ग, एगृ. एक्सटेन्सन, हर्टिकल्चर, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, स्वायल साइन्स समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२. बागवानी

२.१. दीर्घकालीन कृषि र आर्थिक विकासमा वागवानी क्षेत्रको महत्व

२.२. नेपालमा बागवानीजन्य बालीहरु (फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला) को सिफारिश गरिएका जातहरु

२.३. प्रमुख फलफुल वालीहरु (आँप, लिची, केरा भूईकटहर, अम्बा, सुन्तला, स्याउ, किवी) को खेती गर्ने उन्नत तरिका, प्रसारण, काँटछाँट, मलखाद व्यवस्थापन, रोग कीराहरु तथा अन्य विकृतिहरु र तिनको व्यवस्थापन, उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र ढुवानी

२.४. फलफूल, तरकारी तथा अलैची वालीको नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन

२.५. प्रमुख तरकारी बालीहरु (काउली समूह, जरे समूह, फल समूह, लहरे बाली समूह, सागपात समूह) को उन्नत खेती प्रविधि

२.६. फलफूल तथा तरकारी खेतीमा हाइब्रीड (वर्णशंकर) जातहरुको प्रयोग र महत्व

२.७. बेमौसमी तरकारी खेती प्रविधिको महत्व र आवश्यकता एवं बेमौसमी खेती प्रविधिहरु (प्लाष्टिक घर, ग्रीन हाउस, एग्री नेट हाउसमा खेती)

२.८. करेसाबारी (Kitchen Garden) को परिभाषा, महत्व र व्यवस्थापन तरिका

२.९. उन्नत आलु उत्पादन प्रविधि तथा भण्डारण गर्ने तरिकाहरु

२.१०. नेपाल एवम् काशी प्रदेशमा फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला बालीहरुको बजार व्यवस्था तथा समस्याहरु

२.११. नेपाल एवम् कोशी प्रदेशमा मसलाबाली (अलैची, अदुवा, बेसार) को स्थिति एवं उन्नत खेती प्रविधि

२.१२. नेपाल एवम् कोशी प्रदेशमा चिया तथा कफी खेतीको महत्व तथा सम्भाव्यता

२.१३. नेपालमा फूल खेती (Floriculture) र कट फ्लावर (Cut flower) मा प्रयोग हुने फूलहरु

२.१४. बागवानी वालीहरुमा मलखाद, सिंचाइ तथा मल्चिङ्ग (छापो) प्रविधिहरु

२.१५. वाली उत्पादन उपरान्तका क्षतिहरु र न्यूनीकरणका उपायहरु (उत्पादन लिने उचित समय, फलफूल पकाउने, भण्डारण, सफाई, छनौट, क्युरिङ्ग, ग्रेडिङ्ग, मैन लगाउने, उपचार, कोल्ड चेन)

३. कृषि प्रसार

३.१. कृषि प्रसारः परिचय, अवधारणा, सिद्धान्त र महत्व

३.२. कृषि प्रसार कार्यकर्ता र निजमा हुनुपर्ने गुणहरु

३.३. नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न कृषि प्रसार पद्धतिहरु

३.४. नेपालमा सञ्चालित विभिन्न कृषिप्रसार तरिकाहरु र तिनीहरुको सञ्चालन विधि

३.५. अगुवा कृषक तथा कृषक समूहको परिचय, महत्त्व एवं कृषि प्रसारमा अगुवा कृषकको भूमिका

३.६. कृषि विकास कार्यमा अगुवा कृषकहरुको परिचालन

३.७. कृषक समूह गठन प्रकृया एवं प्रभावकारी परिचालन, कृषक समूह मार्फत कृषि प्रसार कार्य सञ्चालन

३.८. कृषि प्रसारमा स्थानीय नेतृत्वको भूमिका

३.९. उपयुक्त कृषि प्रसार तरिका छनौटका आधारहरु

३.१०. Innovation (नव प्रवर्तन), Diffusion (प्रसार) and Adopters Categories (ग्रहणकर्ताको प्रकार)

३.११. कृषि सञ्चार र प्रविधि प्रसारणमा श्रव्यदृश्य सामग्री, मोवाइल एप्लिकेशन र किसान कल सेन्टर

३.१२. कृषि तालिमको महत्व, तालिमको आवश्यकता पहिचान

३.१३. प्रभावकारी तालिम सञ्चालनका आधारहरु

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, एगृ. इको एण्ड मार्केटिङ्ग, एगृ. एक्सटेन्सन, हर्टिकल्चर, प्लान्ट प्रोटेक्सन,एग्रोनोमी, स्वायल साइन्स समूह,सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (Section) (B)- ४० अङ्क

४. बाली विज्ञान

४.१. बाली विज्ञानको परिभाषा र नेपालमा वाली विकासको महत्व

४.२. नेपालमा लगाइने खाद्यान्न, दलहन र तेलहन वालीहरुको वैज्ञानिक नामाकरण र वर्गीकरण

४.३. नेपालको हावापानी अनुसार हालसालै सिफारिश गरिएका बालीहरु (धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मुसुरो, तोरी) को जात र तिनीहरुको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिश क्षेत्र र मुख्य विशेषताहरु

४.४. बीउको परिभाषा, प्रमाणिकरण तथा यथार्थ संकेतपत्र पद्दति अनुसार बीउका पुस्ताहरुको नाम एवं पुस्ता जनाउने ट्यागको रंग, बीउ उन्मोचन, जात दर्ता, प्रमाणीकरण सम्बन्धी आधिकारिक नियामक निकाय (राष्ट्रिय बीउ विजन समिति) को काम, कर्तव्य र अधिकार

४.५. असल बीउका गुणहरु, बीउको गुणस्तर कायम राख अपनाउनु पर्ने विधिहरु

४.६. धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मास, मुसुरो र तोरी बालीहरुको उन्नत खेती प्रविधि

४.७. नेपालको विभिन्न क्षेत्रमा प्रचलित वालीचक्र तिनको महत्व, उदहारणहरु (कोशी प्रदेश विशेष)

५. बाली संरक्षण

५.१. नेपालका प्रमुख खाद्यान्न, नगदे, तरकारी एवं फलफूल बालीका प्रमुख रोग, किरा, मुसा एवं झारपातको नाम, पहिचान, नोक्सानी, लक्षण एवं रोकथाम प्रविधि

५.२. स्वच्छ तथा स्वस्थ वाली उत्पादनका लागि गरिने एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (IPM), असल कृषि अभ्यास (GAP) लगायतका अन्य पद्धतिहरुको परिचय, सिद्धान्त र महत्व

५.३. कृषि उत्पादनहरुको संचयन लगायतका उत्पादनोपरान्त गरिने क्रियाकलापहरु, रोगकिरा व्यवस्थापनको महत्व र यस क्षेत्रमा उपलब्ध प्रविधिहरु

५.४. बाली संरक्षण प्रयोगशाला निदान सेवाका लागि प्रयोग हुने सामान्य विधिहरु

५.५. रोग, किरा एवं झारपात तथा यिनको प्राकृक्तिक शत्रुहरु (मित्रजीव) को सर्वेक्षण / Surveillance विधि

५.६. उन्नत मौरी पालन प्रविधि, मह उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण, रेशम किरा पालन तथा किम्बु खेती बारे सामान्य जानकारी

५.७. नेपालमा खेती गरिएका च्याउका प्रजाती र कन्ये तथा गोब्रे च्याउ खेती प्रविधि

५.८. रोग किरा व्यवस्थापनमा Plant Quarantine को भूमिका

५.९. जीवनाशक विषादी ऐन, २०७६ र जीवनाशक विषादी नियमावली, २०७६ का विशेषताहरु

५.१०. विरुवा संरक्षण ऐन, २०६४ र बिरुवा संरक्षण नियमावली २०६६ का विशेषताहरु

५.११. नेपालमा प्रतिबन्ध गरिएका विषादीहरु, विषादीको सुरक्षित प्रयोग र विषादी अवशेष दूत विश्लेषण (RBPR)

५.१२. जैविक तथा बानस्पतिक विधिबाट बाली संरक्षण

६. कृषि अर्थशास्त्र

६.१. कृषि अर्थशास्त्रको परिचय र कृषि विकासमा यसको महत्व

६.२. माग तथा आपूर्तिको परिचय र नियम

६.३. बजारमुखी कृषि उत्पादन योजनाको अवधारणा

६.४. कृषि विकासमा बजारको महत्व र आवश्यकता

६.५. फार्मगेट, थोक तथा खुद्रा मुल्यको अवधारणा

६.६. समूह बजार, हाट बजार, सहकारी बजारको परिचय, वर्तमान स्थिति र कृषि विकासमा यसको महत्व
६.७. खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको अवधारणा
६.८. उत्पादन लागतको परिचय र तुलनात्मक लाभका बालीहरुको पहिचानमा यसको भूमिका
६.९. लाभ लागत विश्लेषण
६.१०. प्राथमिक तथ्यांक (Primary data) र सहायक तथ्यांक (Secondary data) को परिचय तथा श्रोतहरु एवं तथ्यांक संकलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु
६.११. तथ्यांक प्रशोधन तथा टेबुलेशनमा मध्यक, मध्यिका र रीत (Mean, Median and Mode) को प्रयोग
६.१२. कृषि उद्यम (Agri-business) को परिचय र नेपालमा यसका सम्भावनाहरु
६.१३. नेपालमा वस्तुगत कृषि उपजहरुको बजार प्रणाली बारे जानकारी
६.१४. कृषि वस्तुमा मूल्य अभिवृद्धि श्रृङ्खला विकासको परिचय तथा महत्व

७. माटो व्यवस्थापन

७.१. माटोको परिभाषा, माटो निर्माणको प्रक्रिया र नेपालको माटोवारे संक्षिप्त जानकारी
७.२. माटोका गुणहरु
 ७.२.१ भौतिक गुण - माटोको बनौट, बनौट संरचना, घनत्व, रंग, चिस्यान
 ७.२.२ रसायनिक गुण - माटोको प्रतिक्रिया, प्राङ्गारिक पदार्थ, कार्बन, नाईट्रोजन अनुपात
 ७.२.३ जैविक गुण राईजोबियम र एजोटोव्याक्टर
 ७.२.४ अम्लीय र क्षारीय माटोको सुधार किन र कसरी
 ७.२.५ बायोचारको महत्व र बनाउने तरीका
७.३. बिरुवालाई आवश्यक निम्न खाद्यतत्वहरुको काम र यिनको कमी हुँदा देखिने लक्षण र रोकथामका उपायहरु
 ७.३.१. मुख्य तत्वहरु नाईट्रोजन, फस्फोरस र पोटास
 ७.३.२. सहायक तत्वहरु क्याल्सियम, म्याग्नेसियम र गन्धक
 ७.३.३. सूक्ष्म तत्वहरु - फलाम, तामा, जस्ता, म्याग्नेज, मोलिवडेनम, सहाग (बोरोन) र क्लोरिन
७.४. मल र मलखाद
 ७.४.१. प्राङ्गारिक मलहरु (कम्पोष्ट मल, गोटेमल, भर्मिकम्पोष्ट, सूक्ष्म जैविक मल, कुखुराको मल, हरियो मल, बायोग्याँस लेदोको मल), निर्धारित मापदण्डहरु
 ७.४.२. रसायनिक मलहरु (नाइट्रोजनयुक्त, फस्फोरसयुक्त, पोटासगुक्त, मिश्रित र यौगिक, सहायक
 ७.४.३. खाद्यतत्वयुक्त, सूक्ष्मतत्वयुक्त)
 ७.४.४. मल नियन्त्रण आदेश, २०५५ बारे जानकारी
 ७.४.५. अनुदानको मल वितरण व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७
 ७.४.६. मलको मात्रा निकाल्ने तरिका
 ७.४.७. मलको प्रकृति, प्रयोग समय र प्रयोग गर्ने तरिकाहरु
७.५. माटो जाँच सेवाः
 ७.५.१. माटोको नमूना लिने तरिकाः किन, कहिले र कसरी
 ७.५.२. माटो जाँचका लागि माटोको तयारी
 ७.५.३. Kit box बाट नाईट्रोजन, फस्फोरस, पोटास तथा पि.एच. पत्ता लगाउने तरिका
७.६. माटो शिविर र यसको महत्व, घुम्ती माटो परीक्षण प्रयोगशालाबाट माटो जाँच
७.७. माटोको उर्वराशक्ति कायम राखे र बाली उत्पादनमा यसको व्यवस्थापन र महत्व
७.८. भू-क्षय (Soil Erosion) र यसको कारण, प्रकार तथा व्यवस्थापन

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, एगृ. इको एण्ड मार्केटिङ्ग, एगृ. एक्सटेन्सन, हर्टिकल्चर, प्लान्ट प्रोटेक्सन,एग्रोनोमी, स्वायल साइन्स समूह,सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (Section) (C):- २० अङ्क

१. नेपालको संविधानको भाग १ देखि ५ र भाग १३ देखि २२ सम्म तथा अनुसूची ५ देखि ९ सम्म

२. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९ (कोशी प्रदेश)

३. प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८१ (कोशी प्रदेश)

४. स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८० (कोशी प्रदेश)

५. प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश)

६. प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०७७ (कोशी प्रदेश)

७. प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश)

८. प्रदेश लोक सेवा आयोग नियमावली, २०८१ (कोशी प्रदेश)

९. प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७८ (कोशी प्रदेश) को परिच्छेद १ र परिच्छेद ६ सम्बन्धी जानकारी

१०. कोशी प्रदेशको योजनावद्ध विकास तथा चालु आवधिक योजना सम्बन्धी सामान्य जानकारी

नोटः प्रथमपत्रको वस्तुगत प्रश्न सामान्यतया देहाय अनुसारका इकाइबाट देहाय अनुसार प्रश्न सोधिने छ।

विवरण	खण्ड A			खण्ड B				खण्ड C						
पाठ्यक्रमको इकाइ	१	२	३	४	५	६	७	१	२-३	४	५-६	७-८	९	१०
प्रश्न संख्या	८	७	५	५	५	४	६	२	१	१	२	२	१	१

द्वितीय पत्रको विषयगत प्रश्न सामान्यतया देहाय अनुसारका इकाइबाट देहाय अनुसार प्रश्न सोधिने छ।

विवरण	खण्ड A					खण्ड B					खण्ड C			
इकाइ	१		२		३	४	५		६	७	१	२-३-४	५-६-७-८	९-१०
पूर्णाङ्क	१०	५	१०	५	५	१०	१०	५	५	५	५	५	५	५
प्रश्न संख्या	१	१	१	१	२	१	१	२	१	१	१	१	१	१

नमूना प्रश्न वस्तुगत (Sample Question: MCQs)

१. आँपको आम्रपाली जात तलको मध्ये कुन क्रसबाट विकास गरिएको हो ?

A. नीलम X दशहरी B. लांगरा X दशहरी C. दशहरी X लांगरा D. दशहरी X नीलम

२. धानमा Hulling प्रतिशत कति हुन्छ ?

A. २०% B. २५% C. ६५०% D. ७०%

नमूना प्रश्न विषयगत (Sample Question: Subjective)

१. कोशी प्रदेशको चालू आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्रको विकासका लागि उल्लेखित कम्तीमा ५ वटा रणनीतिहरु बुँदागत रुपमा उल्लेख गर्नुहोस ।(५)

२. नेपालमा मुख्य तरकारी बालीमा उत्पादन पश्चात कस्ता कस्ता प्रकारका क्षति हुने गरेको पाईन्छ ? उक्त उत्पादन उपरान्त हुने क्षति (Post Harvest Loss) न्यूनिकरणका उपायहरुको बारेमा संक्षिप्तमा लेखुहोस ।(३+७)